

Commissiedebat Klimaat en Energie – 12 september 2024

De NVDE is positief dat de nieuwe regering met een minister van Klimaat en Groene Groei duidelijk kiest voor het doorgaan op de weg naar een duurzame en onafhankelijke energievoorziening. Nederlandse bedrijven investeren hier fors in en steeds meer mensen en bedrijven kunnen vertrouwen op een betaalbare en stabiele energierekening dankzij duurzame energie. In 2023 was 50 procent van het totale elektriciteitsverbruik in Nederland hernieuwbaar. Het aandeel hernieuwbare energie was 17 procent van het totale energieverbruik in 2023. De SDE-regeling is de stuwende kracht achter dit succes. De NVDE is blij met het openstellingsbudget voor de SDE++ ronde voor 2024 van €11,5 miljard en de verhoging van de budgetten per domein. Voor het halen voor de sectordoelen blijft voldoende budget per domein nodig, met extra maatregelen voor een positieve businesscase. Snellere realisatie van projecten met vlotte vergunningen is daarbij dringend nodig.

Snelle realisatie Delta Rhine Corridor cruciaal voor groene groei

De NVDE vindt het zeer teleurstellend dat de aanleg van de Delta Rhine Corridor forse vertraging oploopt: de realisatie van buisleidingen en kabels voor de belangrijke industrieclusters dreigt van 2028 naar tenminste 2032 te verschuiven. Dit heeft grote negatieve gevolgen voor verduurzaming van de industrie en voor investeringsbesluiten door het bedrijfsleven, en maakt het behalen van doelen uit de Europese richtlijnen voor onder meer groene waterstof heel lastig, zo niet onmogelijk. Juist door deze infrastructuur voor waterstof, CO₂, ammoniak en gelijkstroom kan de industrie verduurzamen en de leveringszekerheid en concurrentiepositie versterken. Wij zien de brief van het kabinet als hernieuwde aansporing om sneller te gaan bouwen. Het Haags Centrum voor Strategische Studies (HCSS) deed onlangs de aanbeveling het nieuwe duurzame energiesysteem snel op te bouwen om onze geopolitieke kwetsbaarheden te verminderen. Daarvoor is het volgens de onderzoekers nodig de huidige langdurige besluitvormingsprocessen en procedures voor vergunningen op het gebied van infrastructuur te versnellen, om bestaande industrie beter te kunnen inschakelen bij de energietransitie.

- **Zet in op realisatie van de Delta Rhine Corridor uiterlijk in 2029 middels een crisisaanpak.** Nu duren procedures soms wel acht jaar of meer, dit past niet bij de energietransitie die nodig is om de industrie toekomstbestendig te maken. Laten we streven naar twee jaar voorbereiden en twee jaar bouwen. Het motto van het Hoofdlijnenakkoord bevat het woord 'leef', precies wat nodig is om dit project vlot te trekken. Streef niet naar het minimaliseren van risico's, maar ga uit van acceptabele risico's. Wees creatief en pak de ruimte die

Europese richtlijnen bieden voor onorthodoxe oplossingen. Stuur ambtenaren en overheidsdeelnemingen daar ook op aan.

- Eerder presenteerde de NVDE een [actieagenda kortere doorlooptijden energietransitieprojecten](#) met voorstellen om sneller te kunnen bouwen. Kijk niet alleen naar juridische oplossingen, maar ook naar een snellere werkwijze. Ook moet er snel een juridisch houdbare stikstofvrijstelling komen voor energietransitieprojecten, in lijn met de [aangenomen motie Flach c.s.](#).

SDE++ 2023 & 2024: blij met verbeteringen SDE-instrumentarium, realisatie projecten blijft aandachtspunt

De NVDE is blij met de vaststelling van de SDE++ ronde van 2023, met veel beschikkingen voor duurzame energie en elektrificatie. Het definitieve overzicht van aanvragen laat zien dat de introductie van hekjes en domeinen een nuttige verbetering is, waarmee technieken aan de beurt komen die onmisbaar zijn, ondanks een hogere prijs per ton vermeden CO₂. De NVDE geeft verder de volgende overwegingen mee:

- **Het blijft essentieel bij de hoogte van de budgetten rekening te houden met het aantal openstaande projecten waarvan de realisatie nodig is voor het behalen van de achterliggende doelen.** Het aantal projecten blijft een aandachtspunt, zoals bij de verduurzaming van de warmtebronnen voor warmtenetten. Zie ook de aangenomen [motie Grinwis c.s.](#) over verduurzaming van de warmtevoorziening en het verkleinen van onze importafhankelijkheid.
- **Heb oog voor de businesscase van projecten van burgercoöperaties en marktpartijen.** De businesscases van nieuwe zonne- en windprojecten staan stevig onder druk. Na jarenlang steeds goedkopere projecten te hebben gerealiseerd, worden ontwikkelaars (zowel burgercoöperaties als marktpartijen) momenteel geconfronteerd met kostenstijgingen als gevolg van hogere bouwkosten, personeelsschaarste, zeer lange doorlooptijden en netcongestie. Zorg dat in het subsidie-instrumentarium (SDE++, SCE en andere regelingen) rekening wordt gehouden met deze nieuwe werkelijkheid.
- In de vergunningverlening worden steeds meer maatschappelijke eisen opgenomen die aansturen op een nieuwe generatie duurzame energieprojecten. Om te voorkomen dat de pijplijn aan nieuwe projecten opdroogt, is het van belang om deze projecten ook mogelijk te maken door **nieuwe categorieën in de SDE++**, zoals voor agri-pv en solarcarports.
- **Versterk de lokale initiatieven.** In het hele land komen burgers en bedrijven in actie door in coöperaties samen te werken aan energie besparen, het opwekken van hernieuwbare energie en het delen van de opbrengst met de lokale gemeenschap. Dit maatschappelijk initiatief wordt nu vaak belemmerd door gegroeide praktijken en bestaande regels. Om lokaal initiatief te versterken en het potentieel optimaal te benutten, is door het Nationaal Klimaat Platform (NKP) een voorstel voor een Nationaal Programma Maatschappelijk Initiatief, genaamd 'Lokale daadkracht versterkt', opgesteld.

- **De Nederlandse industrie heeft behapbare en voorspelbare energiekosten en consistent beleid nodig om te kunnen verduurzamen en minder afhankelijk te worden van de import van fossiele energie.** Daarbij zijn er grote zorgen over de stijgende energiekosten en zeker ook de toenemende nettarieven, waarbij de Nederlandse industrie te maken heeft met een ongelijk speelveld in de Europese Unie. Door de snel gestegen kosten hebben bedrijven grote moeite om de businesscase voor investeringen in elektrificatie en groene waterstofproductie rond te krijgen. Zorg dat Nederland niet uit de pas loopt in internationaal verband. Behoud daarbij prikkels voor flexibele vraag. Er is voldoende financiële zekerheid en duidelijkheid nodig om grote verduurzamingsprojecten doorgang te laten vinden.
- **Zorg voor een groene rentekorting voor de kapitaalintensieve duurzame investeringen.** Uit onderzoek van [Berenschot](#) in opdracht van de NVDE blijkt dat de rentestijgingen van de Europese Centrale Bank (ECB) ertoe leiden dat de energietransitie in de Europese Unie fors duurder wordt. Daarmee is de ontwikkeling van hernieuwbare energieprojecten een stuk duurder en moeilijker. Dat merken we in de praktijk. Door een specifieke renteverlaging voor energietransitieprojecten kan de ECB de economie structureel minder kwetsbaar maken. Wij pleiten daarom voor een gerichte groene Europese rentekorting voor de energietransitie.

Energietransitie is 'werk in uitvoering': ontwikkel vraag en aanbod in onderlinge balans

Volgens de [kabinetsreactie evaluatieonderzoek en overzicht van klimaatbeleid](#) is het van belang dat overheidsbeleid meer doet aan de nodige systeemtransitie. Een voorbeeld is het belang van coördinerend beleid van vraag, aanbod en infrastructuur voor elektriciteit, om de ambitie van een nagenoeg CO₂-vrije elektriciteitssector in 2035 waar te maken. Uw Kamer heeft via de [motie Boswijk c.s.](#) de regering al verzocht te onderzoeken hoe gezamenlijke projectontwikkeling voor verduurzaming van de industrie enerzijds en het opschalen van het aanbod van duurzame energie anderzijds beter kan worden gefaciliteerd en welke beleidsinstrumenten nodig zijn. Verder wil de NVDE het volgende meegeven:

- **Realiseer een vrijwel CO₂-vrije elektriciteitssector in 2035.** De overheid is aan zet om dit daadwerkelijk en tijdig te realiseren en te zorgen dat de benodigde infrastructuur tijdig gerealiseerd wordt. Hiervoor is zo snel mogelijk een routekaart nodig met concreet beleid en regelgeving voor het bereiken van CO₂-vrije regelbare capaciteit richting 2035, in lijn met de Pentalaterale ambities. Vanwege de lange doorlooptijden, de langjarige investeringen en het belang van leveringszekerheid is het afgeven van een duidelijk plan, tijdlijn en beleidskader nodig voor bedrijven voor het ervaren van een betrouwbaar investeringsklimaat en het nemen van finale investeringsbeslissingen. Hierbij is van belang dat beleidsinstrumenten voor CO₂-vrije flexibiliteit voor zoveel mogelijk technieken open staan, ook voor vraagrespon, diverse vormen van opslag en overdimensionering van hernieuwbare opwek.
- **Zet in op een helder afbouwpad van fossiele energiebronnen en een opbouwpad van hernieuwbare energie.** De Wetenschappelijke Klimaatraad (WKR) stelt in haar rapport *Basis in balans* de vraag "Hoe werken we niet alleen aan de opbouw van het 'duurzame', maar ook aan de geleidelijke afbouw van het 'onduurzame'?" Precies

hiernaar heeft de TNO begin 2023 onderzoek gedaan, in [opdracht van de NVDE](#). **TNO schetst welke fossiele technieken wanneer moeten stoppen om desinvesteringen te voorkomen.** De WKR constateert verder dat het energiesysteem tegen de grenzen aanzit. De NVDE roept daarom op tot kortere doorlooptijden van energieprojecten en het faciliteren van [energiehubs](#) op bedrijventerreinen.

- **Zorg voor een heldere industrievisie richting 2040 en stimuleer de markt voor duurzame producten.** De overgang naar schone stroom is in alle sectoren een essentieel onderdeel van de energietransitie, wat helpt om minder afhankelijk te worden van fossiele brandstoffen. Gezien het grote energieverbruik van de industrie, is hier de impact op het totale energiesysteem en groei van hernieuwbare energie groot. De NVDE roept daarom op tot een heldere industrievisie richting 2040: een visie en strategie voor Groene Groei. Daarnaast pleit de NVDE voor het creëren van markten voor duurzame producten, bijvoorbeeld middels vraagnormering en het inkoopbeleid van de overheid. Door *market pull* te creëren voor duurzame industriële producten wordt het gebruik van duurzame grondstoffen en energie gestimuleerd en zet het de industrie aan om te investeren in duurzame productiemethodes.
- Naar aanleiding van de Kabinetsreactie op de [waarschuwing van Autoriteit Consument en Markt \(ACM\)](#) in 2022 aan warmteleveranciers om tarieven niet onnodig te verhogen, blijkt uit de recente [controle door de ACM en rendementstoets](#) dat hiervan geen sprake is. Hoewel er verschillen zijn tussen afzonderlijke bedrijven haalde de warmtesector gemiddeld zeer lage rendementen in 2023: slechts 1.03%, ruim binnen de marge die de ACM redelijk acht. Warmtenetten zijn van groot belang in stedelijke gebieden. De ontwikkeling blijft nu ver achter en vraagt betaalbaarheid voor bewoners maar ook investeerbaarheid voor warmtebedrijven. Daar is snel extra actie voor nodig.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.